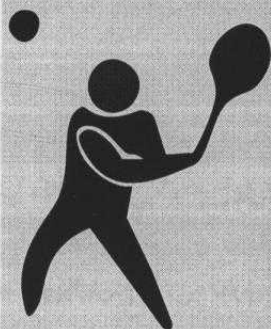

روش‌ها، فنون و الگوهای تأریس تربیت بدنی

ویرایش دوم

احمد آذربانی

منصور افشار

آبیژ

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا پخش کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور : روش ها، فنون و الگوهای تدریس تربیت بدنی / احمد آذربانی، منصور افشار، وضعیت ویراست
وضعیت ویراست : ویراست ۲.
مشخصات نشر : تهران: آبیژ، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری : ۲۵۶ ص.: جدول
شابک : 978-964-970-620-7
وضعیت فهرست نویسی : فیا
یادداشت : واژه نامه.
یاد آشت : کتابنامه.
با ست : نمایه.
موضوع : تربیت بدنی -- راهنمای آموزشی
Physical education and training -- Study and teaching :
۱. شمار، منصور، ۱۳۴۷ -
۱۳۹۶ ۴/۹ GV۳۶۱/۴
۶۱۳/۷۰۰
۵۰۱، ۱۷۶ شماره کتابشناسی ملی

آبیژ

روش ها، فنون و الگوهای تدریس تربیت بدنی

تالیف احمد آذربانی، منصور افشار

ناشر آبیژ

قطع وزیری

ویرایش دوم

نوبت چاپ اول

تاریخ چاپ ۱۳۹۷

تیراژ ۵۰۰

صفحات ۲۵۶

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۹۷۰-۶۲۰-۷

دفتر انتشارات تهران، خیابان کارگر جنوبی، خیابان لبافی نژاد غربی، پلاک ۲۱۵

تلفن ۸-۶۶۵۶۸۰۹۶

مرکز پخش کتابیران: تهران، خیابان لبافی نژاد، بین اردیبهشت و فروردین، پلاک ۲۳۸

تلفن: ۶۶۴۱۴۷۴-۶۶۴۱۲۵۱۵-۶۶۴۱۱۱۷۳-۶۶۴۹۴۴۰۹

WWW.Ketabiran.ir

فروش اینترنتی

پیشگفتار ویرایش اول

الهی

او که یک نظر دید، عقل او پاک بر مید
پس او که دائم به دیدهای دل ترا دید چون بیمار مید؟

عبد... انصاری

به نام حضرت دوست

در سال ۸۷ کتابی نوشتم تحت عنوان «روس‌های آرزو» تربیت بدنی در مدارس». آن کتاب اگرچه یک بار نیز مورد ویرایش مجدد قرار گرفت، اما باز طبع آن گرای مرا اقناع نکرد؛ زیرا تمامی مفاهیم به ایجاز و اختصار نوشته شده بود و این با روح کمال طلب من چندان هم ساز و هم‌آواز نبود. البته دانشجوی امروز که طرفدار مفاهیم موجز و مختصر و مفید است - بیش و کم - آن را بخندید اما من، نه چندان! پس تصمیم گرفتم که به قول حافظ «طرحی نو در اندازم» و دیگر بار «می در ساغر اندازم». بدین ترتیب راهی که رفته بودم را از نو پیمودم. و چون ره ناهموار می‌نمود از همکارم آقای افشار، طلب‌هراس منم نمودم. و این چنین شد که یا علی گفتیم و عشق آغاز شد: دوباره جستجو، دوباره تکاپو، دوباره منابع، دوباره جمع‌آوری اطلاعات و دوباره کتابت... این بار آنچه در توان داشتم، در قلم همت گذاشتم و به قدر وسع مفاهیم را کاویدم. حاصل آن کاویدن‌ها و گلاویز شدن‌ها با مفاهیم، همین مکتوب ناقابل است. این واکاوی دو سال به طول انجامید. اکنون حضرت دوست را شاکرم که اگر به هیچ نرسیده باشم، احساس ادای دین دارم که خود، همه چیز است؛ چرا که معتقدم: «به راه بادیه رفتن، به از نشستن باطل، که گر مراد نیابم، به قدر وسع بکوشم»... در فصل اول تمام بضاعت اندک خود را به کار گرفتم تا مفاهیم و اصطلاحات مورد بحث در کتاب را به طور دقیق تشریح و تبیین کنم. این امر تلاشی است تا خواننده، همانی را برداشت کند که نویسنده کاشت می‌کند.

فصل دوم را به توضیح انواع روش‌های تدریس اختصاص دادم. در این فصل، همه‌ی همت من برای

این بود که شاید بتوانم، آنچه را که باید - به طور جامع و مانع - ارائه دهم.

در فصل سوم نظریه‌های یادگیری و رابطه‌ی آن با تربیت بدنی را توضیح دادم. تقریباً تمامی منابعی که در این رابطه به زبان فارسی وجود داشت را مرور کردم. اکنون بُب لباب این مفاهیم در اختیار شماست. اهداف تربیت بدنی را در فصل چهارم بررسی کردم. برای تدوین این مبحث، چنان غواصی که در جستجوی دُر، به عمق آب غوص می‌کند، کتاب‌هایی که چند دهه قبل نیز نوشته شده و اکنون در دسترس همگان نیست را یافتم، در آنها غور کرده و به تبیین مفاهیمشان پرداختم. مهمترین آنها کتاب ارزشمند «طبقه‌بندی هدف‌های تربیتی، حیطه‌ی روانی - حرکتی» تألیف «هارو» به ترجمه‌ی آقای «علی رضا کیامنش» است.

برنامه‌ی تربیت بدنی برای گروه‌های مختلف سنی را در فصل پنجم نگاه داشتم. تمام تلاش من این بود که آنچه در تیره‌ی تاریک داشتم، با دانش دانشوران و اندیشه‌ی اندیشمندان بیامیزم و بیروم و بدون لفاظی و قلم‌پردازی، پیشکش کنم.

برای نوشتن فصل ششم، روش‌ها و اندیشه‌های روان‌شناسان مدد گرفتم و ویژگی‌های جسمانی، روانی، عقلی و اجتماعی گروه‌های متفاوت سنی را رقم زدم. از بین منابع این فصل، روان‌شناسی رشد، تألیف «لورا برک» ترجمه‌ی یحیی سیدمهدی، را دوست‌تر داشتم.

مفاهیم فصل هفتم - سازماندهی و صلاح‌داری در تربیت بدنی - غالباً میوه‌ی درخت تجربیات خودم است. نهالی که سی و اندی سال پیش کاشتم و علیرغم همه‌ی سختی‌ها و ناملایمات، با خون جگر آبش دادم و چون جان‌نگهش داشتم. در این فصل، از کتاب ارزشمند تربیت بدنی در مدارس تألیف آقای رحیم رضائی نیز بهره گرفتم.

و اما سهم دیگران: بسیاری کسان در تألیف این مکتوب یاوران گشتند. چگونه محبت آنان را پاس بدارم که شایسته باشد؟! ... معبود و معشوق ازلی و ابدیم را شکر گزارم که بی‌اذن و اجازه و اراده‌ی او، جنبنده‌ای را یارای جنبش نیست. چگونه بگویم که من برای او چگونه بنده‌ای شدم و او برای من چگونه خدایی؟! چگونه بگویم که من برای او چه کرده‌ام و او با من چه‌ها کرده است؟! «چگونه می‌توان با انگشتانه‌ای از کلمات، اقیانوسی را پیمانه کرد؟!»

هر که شد محرم دل، در حرم یار بماند و آنکه این کار ندانست، در انکار بماند
از صدای سخن عشق ندیدم خوش‌تر یادگاری که در این گنبد دوار بماند

(حافظ)

از همسرم تشکر می‌کنم. او اگر چه نمی‌نویسد اما نوشته‌های مرا نمونه‌خوانی می‌کند، قدر می‌نهد و مرا

برصدن می‌نشانند. از فرزند ارشدم «پروشات» ممنونم. او دانشجوی من بوده و هنوز نیز مرا در جمع‌آوری اطلاعات مکتوب‌هایم یاوری می‌دهد و نوشته‌هایم را داوری می‌کند؛ ظاهراً می‌خواهد همه‌ی عمر دانشجوی من بماند! زحمات دخترم «پرنده‌ش» را ارج می‌نهم. اگر چه رشته‌ی تحصیلی او متفاوت است اما به قدری نوشته‌های مرا ترمیم و تنظیم نموده که دور از انصاف نیست اگر مفتخر به دریافت لیسانس افتخاری تربیت بدنی گردد!... و از همه‌ی شما تقدیر می‌کنم که با مطالعه‌ی نوشته‌هایم مرا به نوشتن ترغیب می‌کنید.

احمد آذربانی

تیر ۹۲

فهرست مطالب

محاسن و محدودیت‌های روش حفظ و تکرار	۲۷
۳. روش توضیحی	۲۸
محاسن و محدودیت‌های روش توضیحی	۲۸
۴. روش سخنرانی	۲۹
مراحل روش سخنرانی	۲۹
مزایا و محدودیت‌های روش سخنرانی	۳۰
۵. روش‌های قیاسی و استقرایی	۳۲
۶. روش نمایشی (مشاهده)	۳۳
محاسن و محدودیت‌های روش مشاهده	۳۵
روش‌های مدرن تدریس	۳۵
۱. روش اکتشافی	۳۵
۲. روش بحث در کلاس (مباحثه)	۳۶
مراحل اجرای روش تدریس بحث گروهی	۳۷
محاسن و محدودیت‌های روش بحث در کلاس ..	۳۸
۳. روش حل مسأله	۳۹
محاسن و محدودیت‌های روش حل مسأله	۴۱
۴. روش پروژه یا یاد کار	۴۲
مراحل اجرای روش تدریس یاد کار	۴۴
محاسن و محدودیت‌های روش یاد کار	۴۴
۵. روش آزمایشی (تجربی)	۴۵
مراحل روش اجرای تدریس آزمایشگاهی	۴۶
محاسن و محدودیت‌های روش آزمایشی	۴۶
۶. روش گردش علمی	۴۷
انواع گردش علمی از لحاظ طول زمان	۴۸
مراحل برنامه‌ریزی گردش علمی	۴۹
۷. روش آموزش انفرادی	۵۰

پیشگفتار ویرایش اول	سه
پیشگفتار ویرایش دوم	هفت

فصل اول: بررسی و تحلیل مقایسه تدریس و آموزش

هدف کلی	۱
اهداف رفتاری	۱
تدریس	۲
مفهوم تدریس	۶
تحلیل مفاهیم تدریس	۱
کارکردهای تدریس	۵
کارکردهای درونی تدریس	۱۰
ویژگی‌های تدریس مؤثر	۱۵
خلاصه و اهم مطالب فصل اول	۱۷
سؤالاتی برای خودآزمایی	۱۹

فصل دوم: روش‌ها، فنون و الگوهای تدریس

هدف کلی	۲۱
اهداف رفتاری	۲۱
روش‌ها، فنون و الگوهای تدریس	۲۲
اهمیت روش تدریس به عنوان یک مهارت	۲۲
انواع روش‌ها و فنون تدریس	۲۳
روش‌های سنتی تدریس	۲۵
۱. روش سقراطی	۲۵
محاسن و محدودیت‌های روش سقراطی	۲۵
۲. روش حفظ و پس دادن (تکرار و تمرین یا حفظ و تکرار)	۲۶

۸۶.....	افتراق.....	۵۱.....	شیوه‌های آموزش انفرادی.....
۹۰.....	۲. تقویت مثبت و تقویت منفی.....	۵۲.....	اهداف آموزش انفرادی.....
۹۱.....	۳. تنبیه.....	۵۴.....	محاسن و محدودیت‌های روش آموزش انفرادی.....
۹۲.....	نقش تقویت در آموزش مهارت‌های حرکتی.....	۵۴.....	۸. آموزش به روش بازی.....
۹۳.....	محدودیت‌های دیدگاه رفتارگرایی.....	۵۵.....	مبانی آموزش به روش بازی.....
۹۴.....	نظریه‌ی شناختی.....	۵۶.....	مراحل اجرای تدریس به روش بازی.....
۹۷.....	نظریه‌ی ژان پیاژه.....	۵۷.....	محاسن روش تدریس بازی.....
۹۹.....	نظریه‌ی یادگیری شناختی- اجتماعی بندورا.....	۵۸.....	الگوهای تدریس.....
۱۰۱.....	یادگیری از طریق مشاهده.....	۵۹.....	۱. الگوی معلم محور.....
۱۰۲.....	۱. مرحله‌ی توجه.....	۶۰.....	۲. الگوی ساکن محور.....
۱۰۲.....	۲. مرحله‌ی یادداری (یادسپاری).....	۶۱.....	۳. الگوی تعامل.....
۱۰۳.....	۳. مرحله‌ی بازآفرینی (فرایندهای تولید رفتار).....	۶۲.....	نسبت الگوها.....
۱۰۴.....	۴. مرحله‌ی انگیزشی.....	۶۳.....	روش‌های تدریس سنتی.....
	کاربردهای آموزشی نظریه یادگیری.....	۶۴.....	قیاس یا استقراء؟.....
۱۰۵.....	شناختی- اجتماعی.....		روش‌های تعامل با دانش‌آموز.....
۱۰۷.....	هدف اصلی و اساسی یادگیری چیست؟.....	۶۶.....	در تدریس تربیت بدنی.....
۱۰۸.....	کدام‌یک از نظریه‌ها منشأ یادگیری هستند؟.....	۶۷.....	ویژگی‌های تدریس تربیت بدنی.....
۱۰۹.....	طرزهای یادگیری و آموزش مهارت‌های حرکتی.....		نقش ارتباط «غیرکلامی».....
۱۱۳.....	قانون یادگیری.....		در تدریس تربیت حرکتی.....
۱۱۴.....	عوامل مؤثر در یادگیری.....	۷۱.....	خلاصه و اهم مطالب فصل دوم.....
۱۱۵.....	۱. اثر یادگیری.....	۷۳.....	سوالاتی برای خودآزمایی.....
۱۱۶.....	۲. موانع یادگیری.....		
۱۱۸.....	خلاصه مهم مطالب فصل سوم.....		
۱۲۲.....	سوالاتی برای خودآزمایی.....		
۱۲۳.....	فصل چهارم: اهداف در تدریس بدنی.....	۷۵.....	فصل سوم: یادگیری در تربیت بدنی.....
۱۲۳.....	هدف کلی.....	۷۵.....	هدف کلی.....
۱۲۳.....	اهداف رفتاری.....	۷۵.....	اهداف رفتاری.....
۱۲۴.....	اهداف در تربیت بدنی.....	۷۶.....	یادگیری در تربیت بدنی.....
۱۲۴.....	طبقه‌بندی اهداف در تربیت بدنی.....	۷۶.....	تعاریف یادگیری.....
۱۲۶.....	آرمان.....	۷۷.....	تعریف یادگیری حرکتی.....
۱۲۶.....	اهداف عمومی.....	۷۹.....	آموزش و یادگیری.....
۱۲۸.....	حیطه‌ی شناختی.....	۷۹.....	تفاوت یادگیری و عملکرد.....
۱۲۹.....	مراحل حیطه‌ی شناختی.....	۸۱.....	چرا مطالعه‌ی یادگیری مهم است؟.....
		۸۲.....	نظریه‌های یادگیری.....
		۸۳.....	نظریه رفتارگرایی.....
		۸۶.....	اصول قابل تعمیم شرطی شدن.....

